

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ δαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐθές ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνευσιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν. ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίοικις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ...καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

(Μονάδες 10)

2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ (Μονάδες 10)

- Τι γνωρίζετε για τους **Ομηρικούς αγορητές**;
- Να εξηγήσετε γιατί αναπτύχθηκε η **ρητορική** στην Αθήνα του 5ου αι. π.Χ.
- Να αναφέρετε ονομαστικά τα **εἶδη** των ρητορικών λόγων, κατά τον Αριστοτέλη, και πού εκφωνείται ο καθένας.
- **α)** Τι ἦταν οἱ **δικανικοί λόγοι** και ποιος ο σκοπός τους;
β) Να αναφέρετε ονομαστικά τα **δικαστήρια** της αρχαίας Αθήνας· να δώσετε πληροφορίες για το αρχαιότερο.
- Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Λυσία στο επάγγελμα του **λογογράφου**;
- **χειροτονία, κλεψύδρα, λογογράφοι**: Ποιο είναι το περιεχόμενο καθενός από τους όρους αυτούς;
- Να αναφέρετε ονομαστικά τα **κύρια μέρη** ενός ρητορικού λόγου; Ποιος είναι ο σκοπός του πρώτου μέρους που αποτελεί και την αρχή του λόγου;
- Ποιο είναι το περιεχόμενο της **διήγησης** ενός ρητορικού λόγου;
- Τι είναι οι **πίστεις** και ποια τα είδη τους;
- Τι είναι τα **παραδείγματα** και οι **γνώμες** και ποια η αποδεικτική τους αξία;
- Ποια είναι η σημασία της **ηθοποιίας** του ρήτορα (**ρητορικά ήθη**), κατά την αγόρευσή του, στην επίδραση που ασκούσε στο ακροατήριο;
- Ποια είναι η σημασία της **παθοποιίας** του ρήτορα (**ρητορικά πάθη**), κατά την αγόρευσή του, στην επίδραση που ασκούσε στο ακροατήριο;
- Ποιοι σκοποί επιδιώκονται με τον **επίλογο** ενός ρητορικού λόγου;
- Ποια η σχέση του Λυσία με το καθεστώς των Τριάκοντα;

- Γιατί ο Λυσίας χαρακτηρίζεται ως πολυγραφότατος;
- Ποιο είναι το έργο του Λυσία (λόγοι που του αποδίδονται, πόσοι σώζονται και πού αναφέρονται);
- Ποιο είναι το σημαντικότερο χαρακτηριστικό της τέχνης του Λυσία;
- Ποιες είναι οι βασικότερες αρετές του *ύφους* του Λυσία;
- Ποια ήταν η κατηγορία εναντίον του Μαντιθέου;
- α) Ποια είναι η συνοπτική δομή του *Υπέρ Μαντιθέου* λόγου του Λυσία;
- β) Γιατί η διήγηση στον *Υπέρ Μαντιθέου* λόγο του Λυσία λειτουργεί και ως απόδειξη;

3. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ (Μονάδες 10)

- Με ποια γεγονότα της προσωπικής του ζωής ο Μαντίθεος προσπαθεί να επηρεάσει τους βουλευτές υπέρ του;
- Η επιχειρηματολογία του Μαντιθέου στηρίζεται στα γεγονότα που συνδέονται με τη ζωή του, αλλά και στη λογική. Ποια είναι αυτά τα επιχειρήματα;
- Γιατί ο Μαντίθεος θεωρεί ότι η κατηγορία η οποία στηρίζεται στο *σανίδιον* δεν είναι αξιόπιστη;
- Ποιο είναι, κατά τον Μαντίθεο, το ισχυρότερο αποδεικτικό στοιχείο ότι κάποιος πολίτης υπηρέτησε στην τάξη των ιππέων κατά την περίοδο των Τριάκοντα;
- Γιατί η εγγραφή ή μη στον κατάλογο των φυλάρχων αποτελεί βασικό αποδεικτικό στοιχείο για τη δοκιμασία, κατά τον Μαντίθεο;
- Να εντοπίσετε στο κείμενο τα ρητορικά ήθη και πάθη του Μαντιθέου και των κατηγορών του.

4. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ (Μονάδες 10)

- Γιατί ο Μαντίθεος αλλάζει τη σειρά του κατηγορητηρίου και αρχίζει με την αποδημία του στον βασιλιά του Πόντου;
- Ποια σημασία έχει για την αναίρεση και των άλλων κατηγοριών, εάν αποδείξει ο Μαντίθεος ότι «*πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς*» απουσίαζε στον Πόντο;
- Γιατί συνηγορεί υπέρ του Μαντιθέου η αναφορά στο γεγονός ότι επέστρεψε στην Αθήνα πέντε ημέρες πριν από την πτώση των Τριάκοντα;
- Γιατί η συμμετοχή του Μαντιθέου στους κινδύνους που διέτρεχαν οι Τριάκοντα, πέντε μέρες πριν από την πτώση τους, θα ήταν πράξη άστοχη γι' αυτόν;
- Τι υπαινίσσεται ο Μαντίθεος με τη φράση «*ἀλλὰ μᾶλλον ἡτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον*»;
- Γιατί ο Μαντίθεος θεωρεί ανοησία να πιστεύει κανείς ότι μόνο η εγγραφή του ονόματος κάποιου στο *σανίδιον* αποδεικνύει ότι υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων;

5. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ (Μονάδες 10)

- Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου ένα ομόρριζο ουσιαστικό, απλό ή σύνθετο, της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

Ρηματικοί τύποι	Κατάληξη	Ομόρριζα ουσιαστικά
ἔξέπεμψε	-ή	
ἔχοντες	-μα	
μεθισταμένης	-ις	
ἀποδημοῦσι	-ία	
μεταδιδόναι	-ις	

- Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου ένα ομόρριζο ουσιαστικό, απλό ή σύνθετο, της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

Ρηματικοί τύποι	Κατάληξη	Ομόρριζα ουσιαστικά
καθαιρουμένων	-ις	
ἀφιγμένους	-ις	
ἐγγεγραμμένοι	-ή	
ἐψηφίσασθε	-μα	
ἀναπράξῃτε	-ις	

- **τεῖχος, πολιτεία, κίνδυνος, δῆμος, ἔλεγχος:** Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
- **μεταδιδόναι, ἰπεύσαντας, σκοπεῖν, ὁμολογούντων, ἐγγεγραμμένοι, δῆμον, σκοπεῖν, ἐψηφίσασθε, ἀπενεγκεῖν, ἀναπράξῃτε, μετέχειν, φαίνονται, ἔχοντες, ἕξαμαρτάνουσι, σκοπεῖν, διαιτησομένους, ἐξέπεμψε, μεθισταμένης, πολιτείας, ἐπιθυμεῖν:** Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.
- **δαιτητής, κατάσταση, καθημερινός, ανεπιθύμητος, εκεχειρία, αποδημητικός, διάδοση, επίλυση, σκοπός, συνήθεια, γραφή, ανεξέλεγκτος, καταπήφιση, συμμετοχή, πράγμα, πολιτειακός, άτιμος, δημοτικός, ομόλογος, παρουσία:** Να συνδέσετε τις

παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

- Να συνδέσετε τις λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας, στην **A'** στήλη, με τις λέξεις του κειμένου, στη **B'** στήλη, με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια (δύο λέξεις της **A'** στήλης περισσεύουν):

A' ΣΤΗΛΗ	B' ΣΤΗΛΗ
1. πραγματικός	α) καταβαλόντα
2. προδοσία	β) καθαιρουμένων
3. έπαρση	γ) μεταδιδόναι
4. έμβλημα	δ) φαίνονται
5. φάσμα	ε) αναπράζετε
6. αντίληψη	
7. αιρετός	

- Να συνδέσετε κάθε λέξη του κειμένου (**A'** στήλη) με τη συνώνυμή της στη **B'** στήλη (δύο λέξεις της **B'** στήλης περισσεύουν):

A' ΣΤΗΛΗ	B' ΣΤΗΛΗ
1. <i>έκπέμπω</i>	α) <i>σφάλλω</i>
2. <i>έπιθυμῶ</i>	β) <i>φθάνω</i>
3. <i>έξαμαρτάνω</i>	γ) <i>έξετάζω</i>
4. <i>σκοπῶ</i>	δ) <i>έφίεμαι</i>
5. <i>άφικνοῦμαι</i>	ε) <i>όρῶ</i>
	στ) <i>άναχωρῶ</i>
	ζ) <i>άποστέλλω</i>

- Να συνδέσετε κάθε λέξη του κειμένου (**A'** στήλη) με την αντώνυμή της στη **B'** στήλη (δύο λέξεις της **B'** στήλης περισσεύουν):

A' ΣΤΗΛΗ	B' ΣΤΗΛΗ
1. <i>άποδημῶ</i>	α) <i>ἤττον</i>
2. <i>κατέρχομαι</i>	β) <i>διέρχομαι</i>
3. <i>πρότερον</i>	γ) <i>όλίγοι</i>

4. <i>μᾶλλον</i>	δ) <i>ἀπέρχομαι</i>
5. <i>πολλοί</i>	ε) <i>ὔστερον</i>
	στ) <i>πρῶτον</i>
	ζ) <i>ἐπιδημῶ</i>

- **κατέρχομαι, μετέχω, μᾶλλον, πολλοί, πρότερον:** Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου μία αντώνυμη λέξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
- Να απαντήσετε στα παρακάτω ζητούμενα:
ἔχοντας, ἀποδείξειεν: να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη **-ις**.
γνώμην, πολιτεία: να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
ἀποδημοῦσι, πρότερον: να γράψετε μία αντώνυμη λέξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
ἐπιθυμεῖν, ἀφικνοῦμαι: να γράψετε ένα συνώνυμο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.
ἐψηφίσασθε: να σχηματίσετε ένα παράγωγο ουσιαστικό που να δηλώνει αποτέλεσμα ενέργειας.
ἐξέπεμψε: να αναλύσετε τη σύνθετη λέξη στα συνθετικά της.
- **μεταδιδόναι, διαιτησομένους, ἐξέπεμψε, καθαιρουμένων, μεθισταμένης, ἐξαμαρτάνουσι, μεταδιδόναι, συγκαταλύσαντας, ἐγγεγραμμένοι, ἀναπράξιτε:** Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΒΕΛΑΣ**